Ч. 34 (13.972). Львів, субота 9. лютого 1935. Opłata pocztowa opłacono ryczałtem. Рік LVI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ Львів, Ринок ч. 10, II. пов. Конто почт. щадн. 504.060. 145.322. Адреса для телеграм: „Діло" Львів. Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ: Місячно 5·00 зол. Четвертьрічно 15·00 „ Піврічно 30·00 „ Річно 60·00 „ ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Чехословаччині 30 ч. к. — в усіх прочих краях по 7·50 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. „ Друкарні: 29-26. В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ. ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Свято злуки України у Філядельфії.

В неділю, 20. січня, українська громада у Філядельфії відбула свято злуки України на спомин акту з 22. січня 1919. Рано була панахида в українській католицькій катедральній церкві за полеглих вояків Української Армії. Підчас панахиди уставились рядами ветерани Української й Американської Армії і членкині сестрицтва Серця Христового з відзнаками. Канцлер о. Олександер Пик виголосив дуже гарну патріотичну проповідь про любов до Батьківщини, що є законом Божим. Вечором в 7 годині відбувся з нагоди свята злуки концерт у великій салі Товариства Горожан при 849 Норт Френклин стріт. Свято відкрив відспіванням американського й українського національного гимну хор тутешнього Українського Католицького Сиротинця. Потім сурмачі заграли арію „На спочин". Далі знову хор Українського Католицького Сиротинця відспівав дуже гарно кілька українських народніх пісень. Також були дві деклямації. Опісля була святочна промова д-ра Володимира Галана. З черги співав литовський хор, п-і Ганусей, було музичне тріо і барітонове сольо. Вкінці відіграли картину під назвою „Свято Злуки", слова й уклад п. Анастазії Рибакової.

Що пише жид, совітський офіцир, про Совіти.

Жидівський соціялістичний щоденник „Форвертс" з Ню-Йорку почав містити спомини Міші Бурштина, котрий 16 літ був на совітській службі, а тепер виїхав до Америки. Він був старшиною у червоній армії і відтак працював як робітник у совітських фабриках. Він навіть заслужився для большевицької влади, бо вибився у фабриках як „ударник" і подає в газеті такі фотографії.

Бурштин критикує головно совітську систему з фабриках і каже, що для совітського робітника вона дуже важка. За тяжку працю робітники не мають навіть стільки платні, щоб добути потрібної поживи. Вони голодують важко.

Згадує, як раз проголосили, що в день 1. травня можна буде дістати всякої поживи. І дійсно була — але за гроші і люди вистоювали в черзі. Аж як добули потрохи ріжних засобів, під вечір приносили все змішане докупи в хату — й аж тоді мали „празник".

Німецько-большевицька полєміка.

Правдиве обличча большевизму.

БЕРЛІН, 8. II. ПАТ. Урядова „Діпльоматіше Політіше Кореспонденц" полемізує з висновками Молотова на конгресі совітів у справі німецько-большевицьких взаємин. Промова Молотова доказує, що Москва не хоче зірвати зі своєю дотеперішною політикою супроти Німеччини, яку веде з внутрішніх мотивів і бажаючи зблизитись до деяких держав.

Большевики не мають чого побоюватись небезпеки від Німеччини тому, що Німеччина дала вже всякі можливі вияснення в справі здогадних ворожих намірів супроти СССР. Колиж далі воюють тим страшаком, то це політична гра, над якою годі дискутувати.

Згаданий офіціяльний орган з притиском підкреслює оголошені на конгресі числа про озброєння СССР, отже держави, яка голосить гасла світової революції. Великанський розвиток воєнного промислу, який відслонив світові конгрес совітів, піддержування світової революції і запевнення ком. Літвінова у Женеві про мирову політику СССР, це три чинники, над якими інші держави не будуть могти перейти спокійно.

Італія зголошує свої поправки.

БЕРЛІН, 8. 2. ПАТ. Римський кореспондент „Берлінер Тагебляту" повідомляє, що італійський уряд зголосив урядам В. Британії і Франції поправки у справі летунської конвенції. Нота італійського міністерства закордонних справ подасть подрібні мотиви і пропозицію Італії. Італія висуне плян, щоби летунську конвенцію підписали ті пять держав, які підписали льокарнейський пакт. Італійський плян спирається на рівнім поділі прав і обовязків. Італія не погоджується, щоб зпоміж держав, які підписали пакт у Льокарно, тільки вона була обтяжена обовязками, а В. Британія мала б самі користи з нової конвенції.

Протикомуністична документація „Сілак".

БРЮСЕЛЬ (Офінор). Скількість протисовітських організацій, що після війни повстали як гриби після дощу, почала з визнанням Совітів більшістю держав Европи сильно зменшуватися і число тих, що продовжують ще свою працю, є дуже невелике. Але втративши на скількости, вони безперечно виграли на якости і ті, що втрималися, є солідними установами, серед яких чи не перше місце займає бельгійський „Сілак", бюро протикомуністичної документації. Всупереч більшости подібних установ „Сілак" в останній час очистився від російських впливів і почав якслід розуміти вагу національних сил в протикомуністичній боротьбі. За останній рік він випустив 34 брошурки, друковані у вісьмох мовах, серед яких маємо такі: „Що робиться на Україні", „Що робиться в Туркестані", „Народи Кавказу під червоним ярмом" та інші. Ці публікації цілком присвячені поневоленим большевиками народам, в той час, як всі інші згадують про Україну як край, що найбільше потерпів від совітського панування. „Сілак" випускає по три брошурки на місяць, але заповідає збільшення своїх видань.

Домагаються розвязання напіввійськових організацій.

ПАРИЖ, 8. II. ПАТ. Провідники соціялістичної і радикальної фракцій палати послів рішили зголосити на найближчім засіданні внесок, щоби уряд розвязав праві напіввійськові організації.

Німеччина зажадає плєбісциту в Австрії?

ВІДЕНЬ, ПАТ. В берлінських колах кружляють поголоски, що Німеччина приступить до наддунайського пакту, коли в Австрії переведуть плебісцит у справі аншлюсу. У Відні запевняють, що про розписання плебісциту може рішати тільки австрійський уряд. Домагання Німеччини вважають за втручування до незалежности і суверенности Австрії. Вказування на плебісцит у Саарщині не видержує критики, бо Саарщина була під суверенністю Німеччини, зате Австрія завжди була незалежною державою.

ХОРОНИ НАС, ГОСПОДИ, ПЕРЕД ПРИЯТЕЛЯМИ!...

Львів, 9. лютого 1935.

Рівень польської публіцистики, що торкається українських тем за останніх кілька літ безперечно став значно вищий. З недавньої дискусії ендецької преси видно було, що навіть польські ендеки стараються підтягати себе до методи політичного підходу до української проблеми, чого раньше ніколи не робили, а брак відомостей про українські справи намагаються маскувати псевдо-науковими теоріями. До минувшини, здається, належить „публіцистика" типу „Польскі Всходней" з такими ревеляціями як про те що до часу приходу Казимира Вел. на Галицьку Землю бігали по ній лише вовки та медведі, як єдині носії культури. Рідше вже виступають деклярматори, які про українців пригадують собі при всяких „святочних" нагодах і вважають своїм обовязком впевняти тоді своїх земляків і нас, що вони завжди тільки й мріяли про „нашу і вашу вольносць" і що вони щасливі, що те гасло на 100 прц. здійснене. Ціла т. зв. курієркова публіцистика корчиться, зате на овиді появилися публіцисти, яких політичний світогляд викристалізувався серед студій українознавства та історії Польщі та які всі свої друковані міркування спирають на знанні фактів і живому безпосередньому контакті з українським світом. Академічно-сухий, т. м. кабінетний характер мають видання варшавського „Інституту Бадань Народовосцьових", зовсім інший характер мають публікації В. Бончковського, Адольфа й Олександра Бохенських, Ст. Лося, подекуди Погоновського, — за потребу ревізії канонів історичної школи Кубалі бореться Ольґерд Ґурка, — але всі вони разом признають одну засаду: знання. Річ зовсім ясна і зрозуміла, що їхні погляди далеко не покриваються з поглядами українськими, бо ті публіцисти — це польські патріоти-державники і лише мотив польського державного інтересу грає у них рішаючу ролю.

Але поруч із цим безумовно відрадним явищем, серед якого тим більшим скреготом звучать такі соймові голоси, як пп. Здіслава Стронського чи якогось кс. Шидельського або Савойци, поруч того явища слідне й друге, наскрізь негативне. Поява справжніх фаховців, які протестують проти назви „українофілів" та називають себе „українїстами", викликала появу всезнайків, людей, які десь щось прочитали, з кимсь раз другий поговорили, справу зверха понюхали та переконані, що вже компетентні претендувати до ролі „спеців" від українських справ. Вони дістають якусь україноманію у тому розумінні, що вважають себе покликаними писати й говорити лише про українців; нажаль не проявляється

головно у ґрафоманії, яка має тим доступніше поле, що українські теми нині „модні". Багато краще зробили ті часописи, які воліли завести у себе рубрику оглядів української преси, з сухими рефератами українських голосів: вартість таких рефератів для польських читачів багато більша, ніж ельокубрації „спеців".

Серед таких всезнайків, в яких іґноранція суперничить з нахабністю тону і змісту (по польськи зветься це „тупет") відомий нпр. п. Ян Бобжинський з Варшави (не переплутувати з поважним ученим, кол. галицьким намісником, проф. Ягайл. Унів. Міхалом Бобжинським, батьком Яна). Що той „спец", який хоріє на якийсь старо-шляхотський „фурор українікус", виписує у своєму органі „Наша Пшишлосць", це переступає межі людської фантазії! Це такий низький рівень писанини, в якій незнання змішане зі злобою, що ми навіть не полемізуємо з тими нісенітницями, так само, як не полемізуємо з усякими замітками вуличної преси. Інший такий новоспечений „спец" дав себе вперше пізнати брошурою „Дроґі на всхуд Ржимy". Це ґр. Генрик Лубенський, який займається східньо-церковними проблемами. Ефект першої його публікації був такий, що заборонив її кард. Каковський, а Ватикан висловив кардиналові признання за той осуд. П. Лубенський не дав за виграну. Плодить свої статті з подиву гідною швидкістю, і довжина тих статтей стоїть у відворотно пропорціональнім відношенні до вартости змісту. Те, що він взагалі має де друкувати свої міркування та находить слухачів, можна пояснити тільки ненормальними відносинами у ділянці польсько-українських взаємин. Польське громадянство так мало знає про українців, польський загал прислухується таким диким поголоскам про українське життя (згадував про це м. ін. недавно проф. Піні), що [illegible] людина, яка щонебудь знає, легко вже здобуває славу знавця.

У „Ґазеті Поранній" з 6. ц. м. находимо звіт з відчиту, який п. Лубенський виголосив у львівській орґанізації польських консерватистів. Вже сам наголовок того газетного звіту дуже соковитий: „В українській державі унія підляглаб ліквідації". „Вплив православія на греко-католицьку церкву". Для автора ґазетного звіту це був „високо цікавий" відчит, а прелеґент „потрактував свою тему не тільки основно, але й із захоплюючою культурою думки і слова. Тимчасом як єдину правильну характеристику треба було написати коротко і ядерно, що це був „стек брелні".

Річ ясна, що ми не гадаємо спростовувати всіх нісенітниць п. Лубенського. Звернемо увагу на кілька таких квіточок. Отже згідно з теорією прелеґента „греко-катол. церква є віддавна тереном боротьби двох течій — консервативної (східньої) і поступово-реформаторської (західної)". Український читач певне не розуміє: під консерватистами п. Лубенський розуміє нпр. о. д-ра Костельника, а під „поступовцем-реформатором" — Преосв. епископа Хомишина і всю редакцію „Нової Зорі". Глум зі здорового розуму: адже вся амбіція „Нової Зорі" від 10-ти літ проявляється у впоюванні в українське громадянство опінії, що тільки і єдино „Нова Зоря" є правдивим виразником українського політичного і релігійно-консервативного світогляду!...

„...Консерватисти мають за собою українських націоналістів, а крім того старорусинів..." Іншими словами: „Мета" з ред. Кузьмовичем, підтримувана націоналістами та москвофілами зі Ставропиґії!..." „Традиція унії є слабка в порівнанні з традицією православія, — доказує це м. ін. легкість апостазії одиниць і цілих ґруп населення"... Цікаво, що сказав би п. Лубенський і редакція „Ґазети Поранної", якби якийсь українець зневажливо висловлювався про традицію католицизму серед поляків, арґументуючи скількістю сект, із маріявітською на чолі?! Те саме торкається закидів щодо „слабої дисципліни, неможливої у латинському клирі" (?!); „голосів критики" гр.-кат. клиру і т. п. Із „Кур'єра Льв." буквально переписані твердження про зв'язок церкви і „воюючого українського націоналізму", та таке твердження, що „перемога українізму над москвофільством не дала користи католицизмові": чи авторові відомо хто саме масово переходив у Галичині на православія з приходом туди російських військ у 1914. р. і що на Лемківщині москвофільство є головною підпорою православія?! Крайньою тенденційною злобою дише нпр. замітка про митрополита, який шойно після вбивства дир. Бабія „мусів також" (!) виступити проти націоналізму, — що вже нібито давно перед тим робив еп. Хомишин: чи п. Лубенський нічого не знає про діяльність УКат. Союзу, Кат. Акції, про „Лист до молоді" митр. Шептицького, про цілу акцію „Мети" та всіх організацій підлеглих митрополитові?

І т. д. і т. д., — таких закидів у такому тоні переповнений ввесь реферат п. Лубенського чи радше ґазетний звіт про нього. Наскрізь тенденційний добір арґументів, подиву гідне незнання історії Церкви та історії України, незнання істнуючих відносин в греко-кат. Церкві, аматорський дилетантизм за маскою вченого авторитету, — а все те з тенденцією обезцінити і здискредитувати і греко-катол. церкву і всіх українців, як маловартного і непевного матеріялу для „правдивого" католицизму, яким може бути і є лише — очевидно — католицизм польський. І колиб ще виступав собі такий п. Лубенський виключно на сторінках ендецької преси та в колах польської ендеції, яка дивиться на церковне з'єдинення тільки як на посередній ступінь до польсько-національної асиміляції а на духовенство, яке такій інтерпретації противиться, глядить як на вредників і католицизму і польської держави, — то не булоб ще великої біди. Але п. Лубенський має ще відвагу представляти себе як національного ліберала а то й „приятеля" українців, запрошувати себе до українського середовища і проповідувати з невинною міною свої канібальські теорії. Не здає собі навіть справи, що своєю палкою обороною деяких українських церковних ґруп робить тим ґрупам найстрашнішу медвежу прислуґу і що як адвокат (п. Лубенський є по професії адвокатом) нищить свого „клієнта"...

Розкол у православній церкві на Закарпатті?

Ужгород, лютий 1935.

Православна Церква на Закарпатті — це окремий розділ історії цього краю. Та чи не найцікавіший! На жаль, досі ніхто поважно не взявся простудіювати історію православного руху на Закарпатті, а варто. Нарешті мусить хтось цим занятися, бо тоді залишиться велика прогалина у дослідах над життям нашого народу. Москалі мають дуже докладні студії навіть ріжних своїх сект. Ми цим майже не цікавились, обмежуючись головно студіями етнографії...

В „Ділі" з минулого місяця була замітка, зреферована за „Лідовими Новінами", про розкол у православній церкві на Закарпатті. Кореспондент описує збори православних у Тячові. Ці збори складалися з кількох православних священиків та мірян — противників сербської юрисдикції православної церкви та прихильників праського архиепископа Саватія. Ця боротьба вже давно ведеться. Треба пригадати, що православний рух на Закарпатті був спочатку під юрисдикцією праського архиепископа Саватія, котрий майже всіх православних священиків для Закарпаття повисвячував. Лиш пізніше чеський уряд із чисто політичних міркувань, очевидно для скріплення Малої Антанти, віддав Православну Церкву на Закарпатті під юрисдикцію сербської православної єрархії, яка прислала сюди для кермування Православною Церквою свого епископа. Знов-же сербів не так то дуже може й інтересувала Православна Церква на далекім від них Закарпатті. Таке зацікавлення скорше могла би виявити *сусідня* румунська православна єрархія, чи навіть православна єрархія в Польщі, ніж далека сербська.

Та тут фактично сербська православна єрархія ні при чому. Це була політика московської православної єрархії, так званого карловицького синоду, що складався з ріжних московських православних єрархів, які в часі революції втікли з Росії за кордон, залишивши свою паству на призволяще.

То ріжні митрополити Антонії почали впливати на сербську дипльоматію, щоб вона допомогла їм дістати під свою опіку православне населення Закарпаття. Тудиж прийшов відомий архимандрит Віталій Почаївський, завзятий фанатик-монархіст, що оселився був на Пряшівщині, де заклав друкарню та православний монастир. Нарешті за допомогою сербської дипльоматії московським чорносотенцям єрархам удалося осягнути своє — чеський уряд віддав православну церкву на Закарпатті формально під юрисдикцію сербської православної єрархії, а фактично під вплив православного карловацького синоду московських єрархів-еміґрантів.

Спочатку навіть епископом сербської православної юрисдикції на Закарпатті був москаль. Лиш пізніше його відкликали і прислали серба, епископа Дамаскина. Свомуж праському архиепископові Саватію, по національности чехові з Волині, чеський уряд заборонив вмішуватися у справи Православної Церкви на Закарпатті й урядово зноситься лише з епископом Дамаскином, офіційно визнаючи правною лиш юрисдикцію сербської православної єрархії на Закарпатті.

Але уряд урядом, юрисдикція юрисдикцією, а православний рух у початках був під кермою праського архиепископа Саватія, що висвячував для Закарпаття священиків та відбував там візитації. Тому населення почало вже давно кривим оком дивитись на цю спекуляцію юрисдикціями. Спочатку більша частина як православних священиків, так і парохіян була проти сербської юрисдикції і стояла за архиепископа Саватія, але потім всякими адміністраційними репресіями удалося зломити опір. Тепер, очевидно, невелика, але вперта опозиція хоче найти леґальні форми для боротьби проти сербської юрисдикції. Тому й зійшлися на збори до Тячова, щоб зорганізуватися нарешті статутарно. Що з цього вийде, побачимо.

На закінчення дозволю собі ще на заувагу. Православна Церква на Закарпатті тепер уже починає переходити в стан дисоціяції — стає пригожим ґрунтом для ріжних сект. Ті секти починають дуже множитись на Закарпатті і вносити розклад у ряди тої церкви. *М. О.*

Поїздки міністрів.

РИҐА, 8. 2. ПАТ. З приводу національного свята Латвії в дні 16. лютого ц. р. приїзджає до Риґи литовський міністер внутрішніх справ полк. Рустейко.

На прохання латвійського міністра справедливости приїхав до Риґи теж естонський міністр справедливости Мілер. Підчас свого дводенного побуту обговорить з латвійським міністром справи з ділянки законодавства і судівництва.

ТАЛІН, 8. 2. ПАТ. В дні 24. лютого ц. р. приїзджає з візитою до Таліна большевицький комісар закордонної торговлі Розенгольц. В осени минулого року їздив до Москви з візитою естонський міністр народньої торговлі.

СЕРЕД ПЕРЕШКОД І КОЛОД.

УМОВИНИ, СЕРЕД ЯКИХ ПРАЦЮЄ УКРАЇНСЬКА ПРЕСА НА БУКОВИНІ.

(Враження й нотатки з побуту в Чернівцях.)

Коли в попередній статті про українську пресу на Буковині я відмітив, що за невеличку її кількість, невисокі наклади та низький рівень відповідають не завжди люди, які стоять біля тієї преси і працюють у ній — я мав на увазі ті складні й незвичайно важкі умовини румунської дійсности, в якій доводиться цій пресі працювати. Бо як не як — а пресу не творять самі редактори та їх співробітники. Куди більше залежна вона від фінансових та політичних умовин області, на якій виходить, в нашому випадку — Румунії, і якщо на її адресу можна ставити побажання та завваги, треба в першу чергу ці умовини узглядинити.

Українська преса на цілому світі переживає спеціяльні умовини, може такі, як ніодна національна преса. Не маючи державної бази, вона вельми залежна від політичних умовин країн, в яких виходить: кожна конфіската бє по її основах. З другого боку — залежна вона й від передплатників, а що передплатник — дуже складна річ, то й носить вона боками, хочби за нею стояла і найбільша політична партія. Звідси й маємо таке часте в нашій пресі явище — зміни редакційного складу, видавництва, переходи з лінії на лінію, припинювання й дальше видавання якогось часопису та характеристичні ефемериди, що виходять 5—7 числами. Так є з нашою пресою в Америці, на еміграції, навіть в Галичині, де ця преса найбільша (97 заголовків у самому Львові).

Чомуж тоді малоб бути інакше в Румунії, де політичні умовини спеціяльні й де відношення до українців спеціяльне?

ЗАЦІКАВЛЕННЯ ПРЕСОЮ І ЇЇ ЧИТАЧІ.

У книгарні Ю. Гливка і Сп., найбільшій українській книгарні в Чернівцях, інформувався я, хто такий читачі буковинської преси. Мені виказали книжкою, що вони ріжні: найбільше серед них учителів, менше священиків, доволі поважна кількість селянства. Всеж таки на загальну кількість одних, других і третіх — читає пресу, а ще важніше — передплачує її мінімальна кількість. Те саме є і з галицькими часописами, які мають у Румунії дебіт (Чернівці беруть 100 прим. „Неділі", 20 прим. „Діла", 150 прим. „Нашого Прапору").

В редакціях „Ради", „Самостійности" й „Самостійної Думки" перевірював я ці вістки і довідався про те саме: про читачів „Ради", що це селяни й учителі, „Самостійности" — учителі і студенти, „Сам. Думки" — інтеліґенція. З попередньої статті знаємо, що „Час" видає 600 чисел щоденника та 1000 чисел селянського числа.

Але в редакціях сказали мені ще одне цікаве: Бесарабія стоїть поза обсягом української преси і близько пів міліона українського населення в ній передплачує всього... кільканадцять чисел „Ради" та „Самостійности" тоді, як у Кишиневі виходять жидівські й російські часописи. Все це — отой брак зацікавлення українською пресою на Буковині та обмаль її читачів — перша причина, чому буковинська українська преса не розвинулась, як слід.

БРАК ФОНДІВ І Т. ЗВ. КОНВЕРСІЯ ДОВГІВ.

„Я винен Вам за „Рідний Край" 500 лей, а по закону є це 150 лей, то я годжуся у трьох ратах сплатити і так, що 50 лей пішлю вам до 15. травня 1935 р., а 50 лей до 15. листопада 1935 року, а 50 лей до 15. травня 1936 року".

„Поважаний пане Редактор, я винен за Рідний Край левів 443, посилаю вам одну рату 6 левів — Онуфрій Чорней".

Ці два характеристичні листи відписав я собі навмисне. Буковинська преса має сотні таких листів. Конверсія довгів з 1932 р., що зредукувала всі зобовязання до третини, а цю третину розложила на 17-літні сплати, вдарила в першу чергу по українській пресі на Буковині, що як вся українська преса, має на десятки тисяч зол. довгів на передплатниках. Водночас дала ця конверсія людям змогу прикидатись чесними: Адже 150 лей (4.80 зол.) хочу заплатити, адже я вам вислав 6 леїв (24 сот.!) на 443 (16 зол.) хоч сама пересилка їх почтою коштувала 5 леїв. Та все таки — це доказ, що й на Буковині люди мають совість у відношенні до своєї преси і пр. одна баба їхала аж з Вашківець до Черновець, щоби вплатити на рахунок свого довгу в редакції „Рідного Краю" — 4 леї.

— Тепер ви дивуйтеся — говорив до мене п. Гливка — що ми не вивязуємося зі своїх зобовязань. Це ще не найгірше. Могли зовсім не платити й не порадиш.

Оця конверсія, що спинила всякий доплив готівки до редакцій з титулу залеглої передплати (ох, знаємо ми ці залеглости!), загальна нужда інтеліґенції (в Румунії 600 адвокатів гине буквально з голоду, учителям не виплачують місяцями платень), та загальна низька освіта, що не відчуває потреби часопису — склалися на чергову найважнішу причину недомагань бук. преси, що бє по її основах — фінансовій базі. Українська Нац. Партія хочби й хотіла підтримати грошево який часопис — не може, бо не має грошей, інших українських великих установ та орг. централь на Буковині нема.

ЦЕНЗУРА ТА ПОЛІТИКА.

Ще більше лихо української преси на Буковині — незвичайно гостра пресова цензура. Вона, наказуючи не залишати в часописах білих місць, примушує редакторів, як це ми бачили у випадку з „Часом", моментально давати на місце сконфіскованого на швидку руку зложений, а коли його нема, старий матеріял. Вона розтягає відповідальність редакторів навіть на анонси і пр. помістивши оголошення про якусь виставу чи імпрезу, редактор відповідає за те, чи на неї є... поліційний дозвіл. Вона вимагала, щоб на українських часописах поруч дати не було назви „Чернівці" — бо це пахне ірредентою, а латинськими буквами „Cernauti" („Чернавці") і щоб цього оминути українські часописи Буковини взагалі зреклися назви міста та містять тільки саму дату, вона врешті притягає за кожну конфіскату редакторів до префектури...

Як відбиваються на змісті часопису та праці редакторів така „дійсність" — можна собі уявити.

МАЙЖЕ НІЯКОГО КОНТАКТУ З ГАЛИЧИНОЮ

Коли до цього додати брак контакту буковинської української преси з Галичиною та брак фахових журналістів у ній (з винятком двох трьох) — матимемо оправданий її вигляд і зміст.

Цей контакт такий, що до Галичини доходить неправильно „Час", „Рада" і „Самостійність" до редакцій. „Самостійній Думці" відібрано в Польщі дебіт зовсім і останніх чисел цього

✝

Уляна Паньчукова

мати проф. Миколи померла 7-го лютого 19.5 р. у 85-ому році життя.

Похорони відбудуться в суботу 9. лютого в год. 14-ій з каплиці вірменської архикатедри.

ГРИГОР СМОЛЬСЬКИЙ. 4)

Перші враження з Парижа.

(Докінчення.)

За скоро запитую себе: Чи це не звичайна суґестія щодо Мони Лізи? Всі окричали, що це найкращий твір, одинока краса (ні не одинока, бо ще є „Венера з Мільо") Лювру і тому всі стають перед нею і дошукуються змісту, що вичитали в провідниках чи в історії малярства про неї...

Те некорисне перше враження зникає, коли заходжу туди частіше, не денервуюся, але спокійно і з надумою, оглядаю салі з образами малярів, що попередили Ренесанс від Джотта почваючи, якого картини мають ще візантійське золоте тло. Далі йдуть Паольо Учелльо, Фра Анджеліко, Мантеня, Перуджіно Мессіна, Botічеллі аж до Рафаеля і Леонарда да Вінчі.

Щойно на тому тлі своїх попередників виростає могутня постать Рафаеля, а передусім Леонарда да Вінчі з його твором „Монна Ліза".

Вільний простір стіни, неперевантажений. Вона посередині (по обох боках неї два маленькі твори Рафаеля), приковує до себе спокоєм, тайною і глибиною, яку вляв творець у свій твір, що не найшов досі суперника собі.

В чому властиво той чар і що виносить її на чолове місце, це годі висказати словами. Говорити про красу жінки або кольорит, композицію, рисунок, як проблеми малярські тут ні при чому. Правдивий секрет саме в тайні, якої виразити словами не сила, бо він висловлений барвами на полотні.

Один із наших земляків, що живе тут давно і ще до війни оглядав Лювр, висказався, що чим довше і частіше ходити до музею і пересівати все, що тут назбирано, залишаються дві речі „Монна Ліза" і „Венера з Мільо".

Скільки портретів жінок і композицій, скільки різьб новіших і старших, і Венер багато більше крім неї та в однім і другім є чудесна гармонія тіла і духа, недосказана і нерозвязана загадка життя.

Венера з Мільо має окрему кімнату. Її постать видно здалека на темному тлі, йдучи серединою шпаліру грецьких різьб. Вона багато старша від Мони Лізи, бо походить з другого століття перед Христом. Горішня частина тіла нага, вона без рук і без стопи на лівій нозі; у цілій постаті чар молодости, краси і такої невинности, що про змислове подразнення мови нема.

У музею людей повно, а в неділю музей (вступ вільний) переповнений. Ситий вражінь, іду до дому і ось що бачу на бульварі.

Вздовж широкого тротуару розставлене рущтування: на ньому розтягнене мішкувате рядно, а а рядках образи. Один виставив краєвиди, другий цвіти, третій одно і друге, четвертий самі морські краєвиди, пятий самих котів, ще інший мініятюри...

Сам маляр стоїть коло свого майна і жде на покупця. Маляра пізнаю, бо має довге волосся і чорний з широкими крисами капелюх. Мені прикро за них, але кожний радить собі, як може в життї.

Вистава під голим небом! Щоб образи цілком лихі, не сказав би. Бо бував я на виставі „Незалежних", де в 42. кімнатах, понад дві тисячі образів, бачив такі образи на стінах і друкованих у катальозі, що жюрі Т-ва Приклхильників Мистецтва у Львові, відкинулоб більшу половину.

Є знову вистави виміні, де образи міняють за всяку їжу, вбрання... і таку виставу оглядав я у „виставовім парку".

Крім того є багато ґалерій постійних виставок, ріжних малярів, ріжних груп від „консервативних" аж до наймодерніших з модерних.

Тут малярство розвивається природно повними силами і всякі напрями, що доходять до нас спорадично тут цілком оправдані і органічно виростають з малярського ґрунту. Бо колиб тих 40 тисяч намалювало лише по 5 образів річно, то вийде страшне число. Серед такого числа малярів більшість це копісти, ґешефтярі, а правдивих творців, які пірнули тілом і душею в малярство — жменя, що гине серед метушні і щойно час позволить виплисти їм на верх, хочби й по смерти, як це завсіди буває.

Париж є тим манилом і магнітом спеціяльно для малярів і аматорів мистецтва цілого світа, де можна студіювати писану історію малярства на оригіналах від найдавніших часів по нинішний день.

І коли візьмемо під увагу суперництво такого великого числа малярів, їх величезну продукцію, зацікавлення публики, покупність, до того додамо багато музеїв, переповнених творами давніх мистців, щойно тоді зрозуміємо народини нових напрямків, для нас, відрізаних від світа, незрозумілих і неясних.

Щойно тут у цьому чисто малярському середовищі, наче на ринку прирівнюючи одних і других і всі разом, поволі зачинаємо вживатися на працях, що є правдивими і щирими творами одиниць, покликаних вищою силою до святині краси.

місячника не бачили ми навіть у редакції. З галицьких на Буковину дозволені до передплати „Діло“, „Неділя“, „Наш Прапор“ та деякі економічні часописи. „Назустріч“ на Буковині оглядали як дивовижу, хоч це аполітичний часопис. „Дзвіночок“ недозволений. „Новому Часові“ за якусь статтю про п. Люпеску відібрано дебіт зовсім і навіть у буковинських редакціях його не мають. А є в Румунії така поведенція, що навіть якщо редакція хоче мати якийсь журнал зза кордону, мусить вносити в тій справі просьбу до мін. внутр. справ. Таких подань у справі „Нового Часу“ з відмовою бачив я три на свої очі.

А книжки? Мені відібрали на кордоні кільканадцять примірників „Сина Гетьмана“ та „Розбійника Кармелюка“, видання книгарні Гливка і Сп., хоч ті книжки в Галичині продаються отверто у всіх книгарнях. Я дістав тільки посвідку на 10 кг. 800 гр. книжок...

Щож до співробітників української преси на Буковині — то за винятком ред. Л. Когута і Сербинюка — їх нема. Ці два редагують репрезентативний щоденник і найкращий тижневик; біля „Самостійности“ й „Самостійної Думки“ згуртувалися молоді люди, здебільша студенти, що мають сильну волю й охоту писати — і пишуть. „Самостійну Думку“ підтримують на вищому рівні тільки дописи кореспондентів зза кордону.

Що брак цього контакту з Галичиною і брак фахових журналістів відбивається на характері української преси Буковини — ясно. Може в дечому зарадити тому проєктоване обєднання молодих письменників, якого перші сходини були намічені на січень ц. р. Побачимо!

ЗАГАЛЬНІ ПІДСУМКИ.

Ось у таких умовинах, важких і без надії на поправу, працює при національному верстаті українська преса на Буковині. Хоч має вона й деякі догідности, яких у нас нема — дешевший друк, інституцію сільських інкасентів та широкі можливости добути свіжого читача й розгорнутись — далеко ще їй, власне через ці важкі політичні та матеріяльні умовини, до того, що повинна уявляти собою преса цілої вολости українського народу — Буковини. Вона сьогодні щойно починає практикувати в тій ролі, яка їй належна: Бути керманичем, зеркалом і регулятором національного життя.

Та власне тому й пишемо про ці умовини, щоб ясно було: Адже й серед них праця української преси на Буковині та повна посвяти праця її співробітників серед непевного нині й завтра — це тільки доказ, що й Буковина не спиняється і хоч повільно, а все таки намагається дотримати кроку братній Галичині, маючи перед собою велику й важку дорогу до нашого найвищого Ідеалу.

Анатоль Курдидик.

НЕПРАВДИВА ІНФОРМАЦІЯ.

Варшавський „Курєр Поранни“ приніс в останньому свому числі дивовижну змістом замітку про мій побут у Варшаві дня 6. лютого ц. р. За ним повторив її львівський „Век Нови“ в числі з дати 9. лютого ц. р. У „Век-у“ замітка має крикливу назву: „Політичні конференції начального редактора „Діла“ в столиці“. У ній читаємо: Варшавський „Курєр Поранни“ повідомляє, що в столиці перебуває начальний редактор українського „Діла“ п. Василь Мудрий, член президії УНДО, який відбув низку політичних конференцій з представниками польського громадянства. Вчора ред. Мудрого приймали чаєм в Українському Клюбі. У чаю взяли участь між іншими преставники найважніших ресортів державного життя“.

У змісті цієї замітки правдиве лише те, що я був у Варшаві дня 6-ого лютого і що з тієї нагоди влаштував „Український Клюб“ чай, який мав чисто товариський характер. На цьому підвечірку я не бачив ніяких представників „найважніших ресортів державного життя“ тільки декількох представників із світа варшавської преси. Поза тим я ніде не вів ніяких конференцій з представниками польського громадянства. Найдовше був я у соймі з українськими послами та прислухувався соймовим дебатам *у характері журналіста.*

Автор обговорюваної замітки впав жертвою якоїсь злосливої інформації. Бо чейже і політично маловиробленій людині повинно бути добре відомо, що до таких справ, про які написано в замітці, покликані представники Української Парляментарної Репрезентації, а не редактор українського щоденника.

Львів, 8. лютого 1935.

Василь Мудрий.

З нашої кооперації.

ПЕРЕД УХВАЛОЮ НОВОГО СТАТУТУ РСУК. — РЕЗИГНАЦІЯ РАДИ РСУК.

Дня 4. ц. м. відбулося засідання Ради Ревіз. Союзу Українських Кооператив. Головною точкою нарад була зміна статуту РСУК, якої зажадала Кооперативна Рада у Варшаві у звязку з дальшим наданням права ревізії для РСУК. Щоб дістати дальше право ревізії, РСУК мусить до 1. березня ц. р. предложити Кооперативній Раді у Варшаві узгіднений з нею і затверджений своїми Загальними Зборами новий статут Т-ва. Тому, що предсідник Кооперативної Ради К. Пом'яльський не погодився на проєкт нового статуту, предложений Президією РСУК, а зажадав нових змін і доповнень, Рада Т-ва вибрала окрему комісію з членів Ради й Дирекції РСУК, у склад якої увійшли: голова Ради інж. Ю. Павликовський, дир. О. Луцький, пос. Білинський, дир. Кузик, д-р Ладика і Ю. Шепарович. Ця комісія має виїхати до Варшави і там узгіднити точки нового статуту з Кооперативною Радою. Надзвичайні Загальні Збори РСУК у справі зміни статуту назначені на день 26. ц. м. На порядку дня стоїть окрім принняття нового статуту також **резигнація цілої Ради РСУК**, мабуть у звязку з тенденцією вимаганих змін у статуті Т-ва.

МОВА УРЯДУВАННЯ В КООПЕРАТИВАХ, ЯКІ ПЕРЕЙШЛИ ДО ПОЛЬСЬКИХ РЕВІЗІЙНИХ СОЮЗІВ.

„Госп.-Кооп. Часопис“ звертає увагу українських кооператив на Волині та Поліссі, які були змушені перейти до польських ревізійних союзів, що вони мають повне право на основі мовного закону з 1924 р. вести своє книговодство та листування з органами місцевої і кооперативної влади в українській мові.

„Право вести книговодство українською мовою — читаємо там — зовсім не залежить від того, до якого Рев. Союзу кооператива належить, чи навіть зовсім до Союзу не належить. Закон лишає на волю підприємства, якою мовою вести книговодство. Отже навіть там, де в зносинах з урядами не можна переписуватись по українськи, торговельне книговодство можна вести мовою українською. В цім напрямі істнує одне тільки обмеження, що поза воєвідствами, де українську мову допущено для зносин з місцевою владою, можна записи в книгах робити **українською мовою, але латинською азбукою.** Отже напр. у Варшаві українська кооператива може до книг вписати: **„Sirnyky“ — 2 zoł.“**, **„Zapałki“ — 2 zł.“**, а не конче має писати: „При такім стані не повинно бути сумнівів, що українські кооперативи на Волині й Поліссі мають право вести й далі книговодство українською мовою та повинні якнайбільше це своє право шанувати й берегти.

Так само всю переписку з місцевими владами (воєвідства, староства, скарбові уряди, суди і т. п.) мають українські кооперативи право вести українською мовою та це своє право повинні якнайбільше шанувати. Тільки з центральними урядами у Варшаві переписуватися треба по польськи. Отже польською мовою треба писати до Кооперативної Ради у Варшаві. Натомість усе листування з польськими ревізійними союзами нема ні потреби, ні обовязку вести мовою польською, а тільки українською“.

ЗАОЧНІ КУРСИ КООПЕРАТИВНОГО НАВЧАННЯ РСУК.

Ревізійний Союз Українських Кооператив веде вже пятий рік заочні курси кооперативного навчання для кермуючих органів кооператив. Ці курси розвиваються з кожним роком краще й охоплюють щораз нові ділянки кооперації. Число учасників теж з кожним роком зростає, з чого видно, що курси сповняють з успіхом свої завдання та приносять дійсну користь учасникам. Зріст числа учасників з року на рік представляється так: у 1930/31 р. було 58 учасників, у 1931/32 р. — 120, у 1932/33 р. — 130, у 1933/34 р. — 145. В цьому році число учасників зросло дуже сильно і перевищило вже досі цифру 400. Цей зріст свідчить про те, що кооперативні низи самі вже відчувають потребу кооперативної освіти. Навчання на курсах переводиться способом листування. Лекції ведуть наші визначні кооператори-фахівці. На курсах переводиться тепер навчання з окремих ділянок книговодства усіх типів кооператив, справництва, касієрства та крамарства. Окрім того ведуть окремі курси для членів надзірних рад і контрольних комісій кооператив. У цьому році урухомлено теж курс молочарського книговодства.

ВИСЛІДИ РЕВІЗІЇ РСУК ЗА ГРУДЕНЬ 1934 Р.

В грудні 1934 р. РСУК перевів ревізії у 322 кооперативах для загального закупу і збуту. В цих усіх кооперативах прибуло за останній діловий рік 2.799 членів, себто на одну кооперативу 8 нових членів. Протиборгова акція не осягнула відповідних успіхів. Назагал борги зросли в цих усіх кооперативах пересічно на 2.72 прц. в порівнанні з 1933 р. Торги в цих кооперативах зросли в порівнанні з 1933 р. на 3.18 прц.

В. Л.

Товариство „Незалежна Україна“ в Бельгії

в справі Всеукраїнського Національного Конгресу.

З Бельгії дістали ми таку заяву до поміщення в „Ділі“:

Т-во „Незалежна Україна“ в Бельгії, обговоривши справу Всеукраїнського Національного Конгресу, ухвалило:

1) Витати постанову українських партій у справі скликання Всеукраїнського Національного Конгресу.

2) На випадок, колиб Організаційний Комітет для скликання Конгресу обрав місцем його нарад Брюсель, взяти на себе справу офіціяльного полагодження цієї справи з бельгійським урядом, а також заходи щодо винайдення салі для нарад Конгресу і приміщення для делегацій.

УПРАВА.

Подорожні професори в Румунії.

У румунського короля явилася на днях на послухання делегація професорів ясського університету. Вона жалувалася на те, що є професори, які займають катедри на кількох університетах. На викладі їздять з одного міста до другого, а так само й на іспити, через що терпить університетська наука.

Король признав, що заняття одним професором катедр по ріжних містах не може відбиватися добре на університетській науці. Ця система шкідлива й мусить скінчитися. Король обіцяв занятися тою справою.

Не тільки по університетах, але й по інших школах у Румунії буває подібна система. Хоч середньошкільним професорам і треба подорожувати з міста до міста, то й вони не можуть бути добрими учителями й приготовлятися до викладів свого предмету, як вони мусять бігти з одної школи до другої й так проминає їм цілий день. На власну науку не остається їм ні часу, ні охоти, бо вони перемучені. Десятки тисяч є безпосадних іспитованих молодих інтелігентів. Для них нема посад, бо кілька упривілейованих займають по кілька посад. Буває й таке, що чоловік й жінка мають одно й друге по кілька місць і то добре платних, інші беззарібні. Не дивота, що шкільна молодь псується по таких середніх і вищих школах, де самі їх виховники дають їм злий приклад власною поведінкою, або не мають часу ні до навчання, ні до науки. А в правлячих кругах нема відваги покінчити з такою ганебною системою.

Журнал, що може доповнити всім освіту.

Кілька слів про науково-популярний місячник „Життя і Знання".

Більшість із нас зупиняється у своїй освіті, коли кінчить здавати останні іспити. Студії, присвячені у власній професії, звернені головно на те, щоб виконувати її практично, тому не ведуть нас поза точно визначені межі якоїсь спеціяльности. Нераз приходить охота взяти якусь книжку з іншої спеціяльности, коли нас зацікавили питання, звязані з нашим життям, але звичайно ці книжки занадто важкі, щоб з них користати. Наслідок такий, що більшість наших відомостей із ріжних ділянок знання беремо з преси, здебільша із звичайних новинок і сензацій, які рідко коли пишуть спеціялісти. Наукових книжок маємо вже чимало, хоч усе ще за мало, але найбільша їх недостача досі та, що вони написані досить важко, а в найкращому випадку нецікаво.

Наслідок простий — наш інтелігент майже не знайомиться зі здобутками ріжних наук, не маючи до них доступу. За прикладом великих культурних народів повстав і в нас (не перший уже) журнал, що має стати посередником між ріжними ділянками знання і широкою масою тих, що відчувають потребу заповнювати прогалини своєї освіти.

„Життя і Знання", яке видає Т-во „Просвіта" вже 8-ий рік — місячник за зразком найкращих чужинних журналів, що вміють поєднати науковість із популярною формою викладу. Найбільше помилковий погляд панує серед нашої інтелігенції буцім-то це журнал призначений для сільських і маломістечкових членів читалень „Просвіти", недокінчених учнів або молоді, що хоче вчитись ще й поза школою. Дарма, що кожний із них може користати з „Життя і Знання" в неодному, головний матеріял такого журналу може саме найкраще використати інтелігент, який хоче знати багато більше, ніж знає про нашу культуру, письменство, побут, краєзнавство, мову, чужі краї й народи, виховання, природознавство, медицину, біольоґію, гігієну, археольоґію, техніку, музику, спорт, господарство і про багато-багато явищ, з якими ми зустрічались у наших студіях дуже рідко і дуже доривочно.

Одна з найбільших недостач, яку кожний з нас відчуває у буденщині та у своїй професійній праці це недостача слів, термінів, понять у рідній мові на означення ріжних явищ із поодиноких наук і в природі. Де шукати за ними? У словниках — неможливо, бо треба би знати для цього добре чужі мови і словників у нас нема. „Української Загальної Енцикльопедії", де ті терміни находяться, не можна читати як звичайної книжки. І тут приходить нам у поміч такий журнал, як „Життя і Знання", де спеціялісти діляться здобутками своєї науки з читачами так, щоб навіть лаїки, зовсім непідготовані у даній спеціяльності, могли все розуміти. Читаючи легко написану статейку про лет у стратосферу або про наші залози, з якими маємо так багато клопоту, легко можемо запамятати поодинокі вислови тому, що вони звязані з цілим описом, який викликує перед нами цілу картину.

Редактор цього журналу проф. В. Сімович має подивугідний хист робити з т. зв. популярної статті ще популярнішу: себто все те, що в ній висловлене фаховою термінольоґією, зрозумілою для фахівців, уміє перекласти наче з чужої мови на рідну, простонародню так, щоб її розумів селянин і учень. Таку працю може вести тільки людина, що має велику загальну освіту, яку сама хоче невпинно поширювати з власної потреби, ще й мовознавець, який уміє перевірювати вислови та терміни з поняттями та предметами, нічого не беручи на віру спеціяліста.

Додаймо до цього ілюстрації і пояснення, необхідні у тих місцях, коли не вистачає наша уява та освіта. „Життя і Знання" не жалує ні одних ні других. Це вже не ілюстрації з тої передвоєнної доби, коли нераз темніло в очах від невиразної знимки або невправного рисунку аматора; вони виразні, дбайливі, часто з мистецьким смаком виконані. Пояснення, як і слід у такому журналі: звязкі, прості та завсіди необхідні.

Цікаву подробицю подає видавництво „Життя і Знання"; найбільше число передплатників це читальні; а всеж на 3000 читалень, тільки 700 дістає цей журнал, що перший повинен лежати на столі кожної читальні. Дивне диво, що численні наші касинові товариства „Бесіди" та всякі освітні гуртки не користають із „Життя да Знання". А нема сумніву, що є там крім осіб, що люблять грати в карти, танцювати та вести палкі дискусії ще й такі, що в неодин вечір, коли позіхають з нудьги, прочиталиб з цікавістю про те, коли треба йти спати.

Дуже приємна прикмета такого журналу, що багато статтей звязаних із актуальними нашими справами: роковинами, нашою історією, побутом, працею ріжних установ та організацій, своєрідними звичаями та обставинами праці. Чисто теоретичні статті з астрономії, природознавства чи техніки переплітаються з картинами з нашого минулого та сучасної культури. Чимале місце займають тут наші культурні діячі, краєзнавство, освіта, виховання, археольоґія Галичини, всячина з усіх наших земель. А як приємно для ока та для душі, що всі статті — короткі, не нудні, як у добрих европейських журналах, що знають пересічного сучасного читача, що не має ні терпцю ні часу.

Нема сумніву, що якби такий журнал був у руках усіх наших педагогів, кожний із них знав би багато більше поза своєю спеціяльністю. А молодь, що доповнювала би ним свою освіту, за 10—20 літ належала би до зовсім іншого типу людей: людей, що розуміють довкола себе і у світі потрохи всі явища, починаючи від електричної лямпи аж до міжзоряних просторів.

м. р.

Знову д'вчата перед судом за приналежність до ОУН.

У пятницю 8. лютого ц. р. перед судом присяглих у Львові станули три молоді дівчата, яких прокуратор притягнув до відповідальности за приналежність до ОУН. Трибуналові проводить радн. Ґонсьоровський, вотують судді Цісло і Дисевич. Обвинувачує прок. **Ольберек.** Підсудних Степанію і Галину Куйбіду боронить адв. д-р **В. Старосольський**, підс. Калину Танчаківську адв. д-р **М. Глушкевич.**

ПІДСУДНІ.

На лаві підсудних засіли три молоді дівчата: 1) **Степанія Розалія Куйбіда,** гр.-кат., 28-літня кравчиня зі Львова, без майна. 2) **Галина Куйбіда,** гр.-кат. 20-літня кравчиня зі Львова, без майна. 3) **Калина Танчаківська,** гр.-кат., 28-літня абсольвентка семинарії і трикотарка зі Львова, без майна.

АКТ ОБВИНУВАЧЕННЯ.

Прокуратор притягнув усі три підсудні до відповідальности за приналежність до ОУН (злочин державної зради зі статті 97 § 1. к. з.). Крім того акт обвинувачення каже, що підсудні **Степанія і Галина Куйбіда** відступили у травні м. р. Калині Танчаківській кімнату при вул. Бічній Мучній, щоб улекшити їй переписування на машині відозв і статтей до бюлетину ОУН. Підс. **Калина Танчаківська** — каже акт обвинувачення — зладила на машині у травні м. р. воскові матрици відозв і статтей до бюлетину ОУН і тому прокуратор притягнув усі три до відповідальности за приналежність до ОУН зі статті 155 § 2. к. з.

ОБОСНУВАННЯ.

В другій половині травня м. р. поліціянт Людвик Кордибаха довідався, що в помешканні підс. Степанії Куйбіди при вул. Бічній Мучній відбувається „тайна робота". Тому пішов туди з поліційним агентом Коцилою в дні 23. травня м. р. і застали замкнену кімнату, з якої доходив якийсь відгомін. Коли дверей ніхто не відчиняв, поліція силоміць їх відчинила і застала там підс. Калину Танчаківську. В кімнаті панував нелад, на столі лежали порозкидані папери і воскові матрици, а з незамкненої шафи зісунулась на підлогу машина до писання. Підс. Танчаківська — каже акт обвинувачення — призналася, що зладила згадані матрици. Підчас ревізії в хаті підс. Калини Танчаківської при вул. Виспянського ч. 12 поліція забрала рукописи і матриці відозв та бюлетину ОУН.

Підчас арештування підс. Танчаківської не було у Львові підс. Степанії Куйбіди. Її арештувала поліція пізніше по приїзді до Львова.

Підс. Галину Куйбіду арештувала поліція вечором того самого дня, що підс. Танчаківську, коли вона прийшла до помешкання сестри Степанії, яке берегла підчас її неприсутности у Львові.

ЗІЗНАННЯ ПІДСУДНИХ.

Всі три підсудні заперечують свою вину і приналежність до ОУН.

Підс. **Степанія Куйбіда** зізнає, що на два тижні перед своїм арештуванням виїхала до села Яслиськ шити. Ключ від свого помешкання залишила в господині, від якої винаймала одну кімнату, або теж у схованці за пачкою з квітами на вікні.

Підс. **Галина Куйбіда** зізнає, що на прохання своєї сестри берегла її помешкання. Коли відходила з хати, ховала теж ключ за пачку з квітами. Підс. Танчаківської не знає, в помешканні сестри не бачила ні машини ні матриц. Коли прийшла до хати сестри в дні 23. травня м. р. з кравецької робітні Дори Флякс, де працювала цілий день, не було вже ключа за пачкою з квітами. Коли господиня сказала, що сестри Степанії не було, підсудна пустилась іти вулицею і тоді її арештувала поліція.

Обі підсудні заявляють, що до ніяких товариств не належали і видань ОУН не читали.

По 20-хвилинній перерві зізнавала підс. Танчаківська.

Підс. Танчаківська признається тільки, що переписувала на машині ті рукописи, які поліція забрала при ревізії. Зате відмовляється дати відповідь, хто казав їй переписувати.

ЗІЗНАННЯ СВІДКІВ.

Св. **Людвик Кордибаха,** 35-літній поліціянт, незаприсяжений, зізнає згідно з актом обвинувачення. Додає, що два невідомі мужчини й одна жінка принесли до помешкання Степанії Куйбідівної течку з машиною в дні 23. травня м. р. і самі відчинили собі помешкання. Ключ до помешкання витягнули ті невідомі мужчини з пачки з квітами. Ці інформації подав свідкові конфідент. На питання обор. д-ра М. Глушкевича свідок не може вияснити, чому в слідстві зізнав, що цією невідомою жінкою, яка прийшла з двома мужчинами, була підс. Танчаківська, а тепер на розправі каже, що це була підс. Галина Куйбідівна. На питання обор. д-ра В. Старосольського свідок каже, що з конфідентом розмовляв тільки перед своїми зізнаннями на поліції. Підс. Танчаківська заявляє, що це вона принесла машину, а не підс. Галина Куйбідівна.

Св. **Кароліна Колежанська,** римо-кат., без присяги, зізнає, що одну кімнату винаймила від свідка підс. Степанія Куйбідівна. Підсудна часто виїздила на село, щоб заробити шиттям. Критичного дня не чула, щоби хто писав у кімнаті. Була тільки при ревізії на домагання поліції і тоді побачила підс. Танчаківську.

Св. **Станислава Островська** зізнає про свої товариські взаємини з підс. Степанією Куйбідівною. Була переконана, що підс. Степанія є полькою, бо її мама — полька.

По переслуханні свідків **Евгенії Кос** і поліційних агентів **Войтіха Коцили** та **Владислава Хімяка** оборонці зголосили низку внесків допустити нових свідків.

Трибунал допустив деяких свідків і відложив розправу до суботи до 9-ої години рано.

Ґазова бомба в будинку канцлєра

БЕРЛІН, 8. 2. ПАТ. Німецьке Інформаційне Бюро повідомляє за часописом „Лінцер Фолькcблят", що до будинку канцлера у Відні невідомі справники кинули ґазову бомбу, що виповнила будинок дуже вонючим задухом. Справники втікли. Тому, що до уряду канцлера Шушніґа надходило багато листів з погрозами бомбових замахів, сторожа одержала ґазові маски.

Накликують до нових заворушень.

ПАРИЖ, 8. 2. ПАТ. Комуністичний орган „Л 'Юманіте" і соціялістичний „Ле Попюлер" оголосили відозву, накликуючи робітників заквітчати площу републики в дні 10. лютого ц. р. у роковини комуністичних заворушень у Парижі.

Всі зложимо „Дар Просвіті" — всі своїми власними силами викуємо кращу долю нації.

Болеслав Лімановський та українці.

(Докінчення.)

До другої зустрічі Лімановського з українцями прийшло вже на галицькому ґрунті.

В 1870. р. Лімановський вже звільнений з заслання, добровільно виїзджає за границю й осідає у Львові, де дістає посаду коректора в поступово-демократичному „Дзєннiку Львовскому". Попри це працює науково та пише низку розвідок на теми соціольоґії та історії. Твором тих часів є його монументальна „Історія суспільного руху в XVIII. і XIX. столітті", у якій находимо теж місця присвячені українському соціялістичному рухові, а саме маємо характеристику Драгоманова і земельний проєкт І. Франка для Галичини. Уривки з тієї історії появилися в „Молоті" (1879. р.) — „Мореллі, Руссо, Маблі як соціялістичні письменники".

Увійшов він теж у звязки з тодішніми львівськими робітниками як Маньковський, Скерля та українець О. Данилюк, з якими утворив перший гурток, давав ради і відчити. Уладив теж кілька публичних викладів в Товаристві „Ґвязда", за що попав під поліційний догляд.

У Львові перебував Лімановський до 1879. р., звідки мусів виїхати до Швайцарії, наслідком замішання в процес проти Станислава Барабаша і тов., що перейшов до історії як третій соціялістичний процес з 1878. р.

У січні згаданого року у великій салі розправ при вулиці Баторія засіли на лаві обвинувачених поляк еміґрант Михайло Котурницький, що приїхав до Львова з Вільна під прибраним на-звищем Ст. Барабаш, М. Павлик, І. Франко, О. Терлецький, І. Мандичевський, Щасний Сельський, Анна Павлик і А. Перебендовський.

На підставі копії актів цього процесу, які находяться в „Національному Музеї" у Львові написав проф. К. Студинський працю п. н. „І. Франко і товариші в соціялістичному процесі 1878. р."

З тієї праці довідуємося, що в червні 1877. р. прибув з Вільна до Львова Михайло Котурницький фальзе Ст. Барабаш, а тому, що привіз із собою багато книжок, поліція стала за ним стежити. Між іншим поліційний аґент ствердив, що Барабаш часто буває в помешканні Б. Лімановського, який теж був під поліційним доглядом. Поліція перевела в Барабаша ревізію, забрала всі його річи, а його самого арештувала. Між паперами Барабаша найдено два листи Драгоманова, один до нього самого, а другий до Павлика, що лежав тоді хворий в львівському шпиталі. На тій основі поліція почала масові арештування і ревізії, а результатом їх був вище згаданий процес.

Арештували теж і Б. Лімановського, якого перетримали у вязниці два місяці і врешті випустили за кавцією. Через недостачу будьяких доказів вини, на лаві обвинувачених він не засів.

Приготовляючи свою працю про цей процес, проф. Студинський звернувся до старенького вже сенатора Б. Лімановського з проханням, щоби він написав спомин з того часу, Лімановський відписав коротко:

„Михайла Котурницького, котрого правдиве імя і назвище було: Юліян Кобилянський, знав я добре і мав з ним близькі й заприязнені звязки. Був він щирий у своїх пересвідченнях, але нетолерантний супроти інших, а навіть деспотичний і через те порізнився з багатьома своїми „вспулвизнавцамі". Засуджений на тяжку вязницю в келії, вийшов із неї зломаний. Опісля оминав політичну роботу. Імовірно помер, бо я не міг дістати про нього ніякої вістки.

З Осипом Терлецьким не лучили мене ніякі звязки. Я був на волі і ходив до суду, коли відбувалася розправа. Промова Терлецького мені дуже подобалася. Вона свідчила про його гарний характер.

Івана Франка та Михайла Павлика пізнав я щойно по процесі. Коли їх засуджено, я ходив кілька разів відвідувати їх у тюрмі. Опісля був я із ними безнестанно у звязках".

Про сам процес писав Лімановський до закордонних часописів, симпатично змальовуючи постаті Франка, Павлика й Терлецького.

Приїзд Лімановського за межі Австрії припадає на час творення перших соціялістичних гуртків як польських так і українських еміґрантів. Був це час спорів, програмових дискусій та частих розколів.

У тих спорах і дискусіях бере участь і Лімановський. Найважнішою справою полеміки, це справа польської державної незалежности, справа, що була найважнішою в життю і діяльности Лімановського.

Важко було польським соціялістам оформити цю справу принципово так, щоби не приходило до спору з українським соціялістичним світом. В справі державної незалежности України, українські соціялісти ніяк не могли дочекатися такого становища польських соціялістів, яке, наприклад, займали російські соціялісти супроти незалежницьких змагань Польщі.

Ствердити мусимо, що важко було Лімановському, понад усякий сумнів великому історикові і вченому, визбутися романтичного шляхетського патріотизму, хоч сам каже, що визбувся його на далекій півночі, в часі заслання. Він остався у його душі, на довго остався, неначе спогад молодости, переведеної під тихим дахом інфлянтського двірка.

Що так було, про це свідчить програма польської соціялістичної організації „Люд Польскі", що повстала 1880 р., з якої ідеольоґічним провідником був саме Б. Лімановський, з означенням „національної незалежности в границях тяготіння", а дальше відповідь Лімановського на статтю вміщену в львівському журналі „Пжеґльонд Сполечни" в 1886 р., в якій поставлено було домагання відбудови польської держави в етнографічних границях.

Лімановський виступив проти етнографічного принципу, протиставлячи йому як приклад Швайцарію та зводячи національне питання до питання рівноправности народностей.

Ця неясність ставлення справи була причиною, що проти становища Лімановського виступали і Драгоманів і Франко. На закиди Драгоманова під адресою польських соціялістів, вміщені в праці „Историческая Польша" відповів Лімановський на сторінках швайцарського часопису „Le Travailler". Полемізував з Лімановським і Франко головно з приводу зміни Лімановським „Проґраму соціялістув польскіх і русіньскіх ве всходнєй Ґаліції" а згодом наслідком протестів на „Проґрем соціялістув ґаліцийскіх".

Коли перед кількома роками відвідав Б. Лімановського у Варшаві д-р Лев Ганкевич, щоби пригадати йому справу написання спомину про І. Франка та процес з 1878 р., був він вже старцем. Сильно не дочував і вже важко йому було памятю так далеко сягати. Та проте памятав багацько й радо згадував минуле.

Це була його остання зустріч з українським соціялістом. Але вже без дисонансів, без розходжень, бо те, що колись було причиною неясностей і недотягнень льоґікою реальних фактів торощило романтизм минулого.

І. Квасниця.

Летунська конвенція внеможливить війну.

ЛЬОНДОН, 8. 2. ПАТ. Прем. Мекдональд промовляючи в Літтоні заявив, що британсько-французький договір є найуспішнішим превенційним засобом проти нападу, який колинебудь дипльомати підписали. Коли істнує на світі держава, яка підготовляє війну і коли ця держава нападе своїми літаками на неприятельську державу, зустрінеться з коаліцією держав, які змусять напасника пошанувати збірну волю миру. Є тільки одна дорога, яка веде до миру, а саме, внеможливити вести війну. Вкінці премієр висловив надію, що Німеччина і Франція дійдуть до порозуміння, прослідивши пропозиції льондонського пакту. Вислідок цього Німеччина вернеться до Ліґи Націй.

Перестрах большевицького уряду.

Алярми про недалеку війну.

У четвер 7. лютого ц. р. закінчився XIII. конґрес британської комуністичної партії, який приняв наглу резолюцію закликаючи англійську публичну опінію до чуйности, бо на СССР приготовляється напад. Британсько-французьке зближення в Льондоні загороджує Німеччині експанзію на полудне тому, що затвердили французько-італійське порозуміння в Римі. Летунський пакт загрожує Німеччині експанзію на захід. Неясні натяки про східний пакт з офіційнім комунікаті, є вказівкою для Німеччини, щоби шукала експанзії на сході. Цю резолюцію приняв конґрес уже в останній хвилині перед замкненням конґресу на домагання офіційних кол і тому є висловом переляку московського уряду.

В. Британія проти східного пакту.

МОСКВА, 8. 2. ПАТ. Льондонський кореспондент „Правди" пише, що В. Британія теж занепокоєна зброєннями Німеччини. Тому британсько-французька летунська конвенція може перемінитися у протинімецький союз, якщо Франція буде доволі сильна на континенті. В. Британія не може дозволити собі на відокремлення в Европі. І тому Франція запікавилась східним і наддунайським пактом. На думку кореспондента обєднання сил В. Британії і Франції не вистачуть, коли Німеччина забезпечить собі панівла на сході і південнім сході і придбає джерела сировців.

„Правда" закидає британським дипльоматам, що забезпечили собі приязнь Берліна, признавши зброєння Німеччини і спрямувавши наступ на схід. Кореспондент запевняє, що англійці намовляли прем. Фляндена і мін. Лявала закинути східний пакт. „Правда" кінчить, що леґалізація льондонських пактів доведе до зброєнь, а не до розброєння і тому большевики повинні матись на осторожности.

ДЕРЖАВНА ПАРЦЕЛЯЦІЯ.

ЗУБОЖІННЯ ХЛІБОРОБСТВА.

ВАРШАВА, 8. 2. ПАТ. Нині відбулася в соймі подрібна дискусія над буджетом міністерства хліборобства. Референт буджету пос. Карвацький підкреслив, що Польща мусить узгіднити свою політику з вимогами хліборобства. Ціла господарська політика повинна змагати до уздоровлення господарського життя.

Пос. Камінський реферуючи справу фонду хліборобської реформи, підкреслив, що дотепер скомасовано 3 міліони 300 тисяч гектарів за проєктованих до комасації 7 і пів міліона гектарів. Касування сервітутів уже незабаром закінчиться. Референт домагався, щоби держава продовжувала парцеляцію.

Міністр хліборобства Понятовський підкреслив, що зубожіння хліборобства витиснуло вплив на цілім господарстві держави. Тому, коли не дійде до відродження хліборобства, неможливо буде збільшити продукцію цілого господарства. Хліборобство зустрічає трудноці не тільки у продукції, але теж і на внутрішнім ринку. Тому необхідно змінити політику споживання.

Тільки освітою, культурою і вихованням здобудемо кращу долю. Не жаліймо датків на скріплення освітних змагань.

НОВИНКИ

— ПОДАЄМО ДО ЗАГАЛЬНОГО ВІДОМА, що всякі оповістки про загальні збори, концерти, відчити, товариські сходини, посмертні згадки та вістки особистого характеру містимемо тільки за оплатою. — Адміністрація „Діла".

— Робітня футер Юліяна Глушевського, Львів, пл. Капітульна 3, І. пов. Тел. 54-46. 595 101-?

— Магазин постелі Р. Джала, Львів, Хорунщини 3, поручає: ковдри, матраци по найдешевших цінах. Переробляє ковдри по 5 золотих, матераци по 7 зол. 639 33-100

— Коломия 17. II. 1935. — 40-літний ювилей „Коломийського Бояна" при співучасти „Станиславівського Бояна", муж. хору „Думка" у Станиславові, симфонічної орхестри Муз. Інст. ім. Лисенка в Коломиї. По концерті комерс і вечерниці. Зголошення на комерс до 15. II. у Вп. В. Левицького, Маслосоюз, Коломия. Хто через помилку не дістав би запрошення на вечерниці, просимо зголошуватись у Вп. В. Левицького.

— Репрезентаційний характер Балю Української Преси буде підкреслений в офіціяльному початку, який відбудеться між 10.30 та 11-ою годиною: перший офіціяльний танок буде заповіджений крізь мегафони, заінстальовані (фірмою ЕКО) у двох балевих салях та у великій салі буфету. Тому Діловий Комітет просить тих, що вибіраються на Баль, не приходити надто пізно. Одночасно звертаємо увагу з огляду на нарікання щодо розсилки запрошень, що загалі запрошення розсилано дуже мало, здебільша до установ, на руки дирекцій. Тому Комітет просить вибачити й не ображуватись: на превеликий жаль нема списку українців м. Львова, а ті списки, які є та з яких користав Комітет, справді шение неповні і баламутні. ПП. Студенти звелять принести леґітимації, на які отримають при касі знижкові білети.

— Церковні хори відспівають низку коляд у неділю 10. ц. м. в 12. год. в церкві Преображенській та Успенській, а в 5. год. після Вечірні в церкві Василіян при вул. Жовківській. Хор читальні „Просвіти" на Вульці співатиме коляди

в церкві Непор. Зачаття при вул. Зибликевича в 11. год. того дня.

— **Вистава У. С. С. в Українському Національному Музеї продовжена на місяць лютий** з причини її виїмкового культурно-історичного характеру. Тим чином матимуть змогу оглянути її й гості з провінції, які вибираються до Львова з нагоди імпрез, що їх приготовляють у цьому місяці. — На неділю 10. ц. м. зголошено на оглядини вистави збірну прогульку „Лугів", гнізд львівського повіту. Для луговиків та всіх інших відвідувачів будуть пояснення експонатів в год. 11-ій передполуднем.

— **Зібрання Фільольогічної Секції НТШ** з рефератом В. Радзикевича: „М. Гоголь і українська література" відбудеться дня 9. ц. м. в 18. год. в бібліотеці товариства.

— **Конкурс на найгарніші видання**. Українське Т-во Прихильників Книги в Празі, якого завданням плекати естетичну і технічну культуру української книги та оживити видавничий рух, уладжує, за прикладом минулого року, анкету-конкурс для відзначення **5 найгарніших українських видань за 1934 р.** До найгарнішого видання ставляться вимоги новітнього розуміння мистецтва, а то доцільність, функціональність, практичність, дотепність і витончена простота. На увагу будуть братися не тільки зовнішний вигляд видання (книги, альбому, серії книжок чи брошур), як окладинка, титулова сторінка, але також внутрішнє оформлення, характер і розміщення ілюстрацій, папір, технічно-друкарське виконання, зшиття, фальцування, брошурування, переплет (якщо він є) та інші ознаки бібліофільського видання. Для намічення відзначних книжок вибрана спеціяльна комісія-жюрі в складі пп.: Павло Богацький (письменник і книгознавець), Микола Бутович (мистець-графік), Петро Зленко (редактор і книгознавець), Роберт Лісовський (мистець-графік), Володимир Січинський (мистецтвознавець). Остаточне голосування відбудеться на загальних зборах українського Т-ва Прихильників Книги в Празі в перших днях квітня ц. р. Українських видавців, авторів та всіх заінтересованих осіб прохають прислати свої видання для анкети-конкурсу не пізніше 1. березня ц. р. на адресу: **Ukrajinsky spolek pratel knihy. Praha XII. Sumavska 16 (p. P. Zlenko). Ceskoslovensko.**

— **Заборона філії Союзу українських купців і промисловців на Волині.** Група українських купців з п. Ол. Миколайським в Луцьку підписала статут і зложила до волинського воєводи повідомлення про заложення в Луцьку філії Союзу українських купців і промисловців. На днях організатори дістали з воєвідства відповідь, що повстання цього товариства може загрожувати публичній безпеці й тому воєвідство його забороняє.

— **Мова меншин у торговельних книгах.** Згідно з новими приписами торговельного кодексу польські суди почали признавати торговельні книги, ведені в мовах національних меншин. Отже вільно вести книги в німецькій мові на терені апеляційних судів у Познані, Торуні і Катовицях, в українській мові в окрузі апеляційних судів львівського і люблинського, волинського й поліського, в литовській мові в повітах свенцянськім і давнім троцькім та в мові білоруській на терені воєвідства поліського, новгородського і білостоцького.

— **З причини ґрипи лікарі урядують до півночі.** Останніми днями ґрипа дуже зросла на силі. Лікарі обезпечальні у Львові відвідують по 25—32 хорих денно, що лежать дома. Візити лікарів у хорих відбуваються до півночі, деякі лікарі із своїх районів вертаються щойно перед 24-ою годиною. Загалом ствердили, що хоч ц. р. ґрипа числельно перевищила попередні зими, то проходить вона слабше, триває кілька днів і не викликає ніяких комплікацій у пацієнтів.

— **За комуністичні написи.** Перед трибуналом присяжних суддів у Львові станув 18-літній Хаїм Шрекенгемер, торговельний помічник, що удержував звязки з КПЗУ. В липні м. р. він розвісив на телефонічних дротах великий комуністичний транспарент з написом: „Геть з фашистівським терором! Геть з катуванням політичних вязнів!" Прохожі зловили його при цій роботі і передали в руки поліції. Тепер дістав за те 10 місяців вязниці.

— **На слідах злодіїв.** Слідство в справі таємної крадежі 13.740 зол. із замкненої каси трамваєвої ремізи на Ґабріелівці поступило вперед. Арештовано під замітом участи в крадежі возьного електрівні, Антона Еліяшевського, якого відставлено до слідчої вязниці. Викриттям спільників Еліяшевського є питанням найближчого часу.

— **Львівська хроніка.** До бюра меблевого маґазину Ґібля при вул. Сикстуській вломилися злодії й розпоровши касу, забрали з неї готівку невідомої висоти. — Апеляційний суд знизив кару М. Конджицькому, екзекуторові з Отинії, засудженому за спроневірення, із 4 на 2 і пів року вязниці.

— **Після катастрофи в Синевідську Вижнім.** У звязку з недавною залізничою катастрофою на стації в Синевідську Вижнім біля Сколього припинено, як відомо, в урядуванні начальника стації Склярчика, а крім того машиніста Котаржинського і звортничого Попеля, який не зважаючи на приказ Склярчика не уставив якслід зворотниці. Вкінці цілу обслугу особового потягу перенесено в дисциплінарній дорозі до служби товарової. Тяжко ранені в цій катастрофі находяться в шпиталі.

— **За шпигунство.** Рівенський окружний суд засудив Юрія Петрушевського за шпигунство на 7 років вязниці.

— **Провокатор.** Рівенський окружний суд розглядав у Кремянці характеристичну справу. Мешканець міста Вишгородка на Кремянеччині Володимир Драганчук, член УРСП, як сам себе рекомендував, повернувши з Америки, увійшов у звязки з місцевою поліцією, став її конфідентом і обіцяв вислідити тих, що мають розкидати протидержавні летючки. Опісля сам власноручно виготовив кілька таких примірників і підмовив своїх односельчан, Гната Коваля та Павла Диканчука ці його летючки розкинути. Одночасно повідомив поліцію, хто має летючки. Поліція приловила Коваля і Диканчука на горячому вчинку. Вони призналися і вказали на Драганчука як свого спільника. Тут вся справа і вияснилася. Всі три стали перед судом, який засудив Драганчука на 1 рік вязниці, а Коваля і Диканчука по 8 місяців.

— **З Польщі.** В Лодзі хорує 30.000 осіб на ґрипу. — В Кракові засуджено дві урядинички тютюнової гуртівні, Олену Мотак і Софію Міськевич по 18 місяців вязниці за спроневірення 5.747 зол.

— **Нові підбігунові лети.** Як повідомляють з Москви, три совітські літаки вистартували до підбігунових летів. Летун Фаріх летить з Архангельська на острів Вейгав, летун Черевичик до устя Єнісею понад Красноярськ, а летун Козлов понад Володжу, Архангельськ на острови Моршови, звідки вибирається теж летун Бабушкин. Наспіла вістка, що летун Антишев, який відбуває лет Москва-Новий Порт при уйстю ріки Обі, осів у Тюмені в західній Сибірі. Летун Ґалишев осів у Новосибірську.

— **Добра спадщина.** Внук знаменитого французького артиста маляра Мілле дістав у спадщині від діда лише його славне імя, але й з тим зумів зробити собі маєток. Він брав у бідних малярів образи, підроблював на них підпис свого діда і продавав за добрі гроші. Тому, що інтерес ішов йому добре, він поширив його і став продавати не лиш приватним особам, а навіть музеям, в тому числі і Люврові, де його підробки приймали найбільші фахівці Франції. Так тривало цілих 13 років, а може булоб і досі, якби спритний маляр не задумав ще поширити інтерес та підроблювати ще образи старих майстрів. Тут він вже попався і пішов до вязниці, але судді ще не знають, як його судити, бо раз образи були оцінені комісією Лювру, то значить, вони мають ту ціну, за яку він їх продавав. Отже артистичні кола Парижу дуже схвильовані вислідами процесу, а адвокати обвинуваченого обіцюють вивести його зі суду білим як сніг.

— **Нова хабарницька афера в Совітах.** В Омську викрили нову корупційну аферу в прокураторії тамошнього суду. З доручення спеціяльної комісії, що веде доходження від комісаріяту справедливости, арештовано прокуратора і пятьох вищих судових урядовців. Стверджено, що всі арештовані за високими оплатами припинювали справи політичних проступників, яким грозили тяжкі кари вязниці. Арештованих перевезено до Москви, де стануть перед спеціяльним трибуналом.

— **Ріжні вістки.** Фільольоґічний факультет університету в Яссах рішив поставити цього року кандидатуру Тітулеска на Нобелівську мирову премію за минулий рік; при цьому Тітулеску пропонує призначити цю премію бразилійському міністрові закордонних справ Мелльо Франко. — Еспанський уряд рішив відчинити нових 1170 шкіл, головно народніх; у самому Мадриді 41.000 дітей не вчиться, бо нема для них місця у школах. — При кінці січня у більшій частині території Радянського Союзу панувала тепла погода; В Одесі йшов при 5 ступ. тепла дощ, а в Криму ввесь сніг розтанув; так само потепліло у Москві, Смоленську і на Середущій Волзі. — З Льондону повідомляють, що папа рішив канонізувати двох англійських діячів Томаса Мора, канцлера Генриха VIII., автора „Утопії", що йому в 1535 р. відрізали голову на ешафоті, що перешкоджав королеві стати головою церкви і другого Джона Фішера, епископа Рочестерського, що згинув того самого року з тої самої причини; будуть це перші англійські святі після Реформації. — У Ревелі від 2. п. м. набрав силу новий закон, згідно з яким кожний засуджений на смерть, має право вибору між шибеницею та отрутою; перший засудженець вибрав шибеницю. — Біля Сарапулю у вятській губернії поспішний потяг впав на вантажний самохід, яким їхало кількох членів поблизького колхозу. Три згинули на місці, а кількох є тяжко ранених.

ДИВОГЛЯДИ.

ҐІТЛЕР В ОБОРОНІ ПОЛІ НЕҐРІ

Всі німецькі радіостанції передали вчора таке повідомлення:

„З особистого наказу фірера повідомляємо отим, що пресову кампанію, яку недавно почали проти Полі Неґрі, треба негайно припинити. Обвинувачення артистки у тому, що вона — жидівка, не мають ніякої підстави. Поля Неґрі — полька, отже арійка". Що сказалиб на таке „отже" всі жиди, що вважають себе поляками?

ПОХОРОНИ ТРАМВАЮ.

Ню Йорк бачив цими днями дивоглядну церемонію. Найстарший у світі трамваєвий вагон зперед 103 літ відбув уночі свою останню подорож між 4-ою вулицею і вул. Медісон. Останніми роками цим трамваєм їздили тільки люди, що нікуди не квапились. Про цю останню подорож трамваю передавало радіо по всій Америці. У ваґоні їхав невеличкий хор, що співав популярну американську пісеньку: „Бідак має кращі колись дні". Заки викинули трамвай як непотрібний старий предмет, представник трамваєвого товариства сказав прощальне надгробне слово при звуках похоронного маршу.

—o—

З концертової салі.

VI. СИМФОНІЧНИЙ КОНЦЕРТ.

Концерт цей, з огляду на програму і її виконання, треба зачислити до найгарніших у цьому сезоні. Яша Горенштайн (Париж) осягнув повний успіх. Це диригент, який є не тільки великим музиком, але це поет правдиво глибокий, з великою уявою. Вживається усім своїм єством в інтерпретований твір, віддає його зі щирістю та буйним темпераментом. Його рухи рук свідомі та незвичайно доцільні. Та відтворча сила диригента уділилася і членам орхестри, так, що ми мали доказ, що може зробити паличка правдиво талановитого диригента.

„Симфонічний фрагмент" оп. 4. Адама Солтиса — це кінцева частина II. Симфонії. Твір характеризує шляхотність інвенції. Орґани, які починають та кінчають твір, надають йому зразу наче урочистий характер, який згодом прибирає сильні драматичні моменти.

„Ніч визволення" А. Шенберґа, написана на сольовий секстет, виконала смичкова орхестра. Це ще молодий Шенберґ, у якого пробивається вплив Трістанівської музики Ваґнера. Одначе щодо форми та засобів виразовости це вже нова музика. Зміст оснований на тексті вірша, але не викликує в нас реалістичних образів а навпаки — багато в ньому надземського, що вводить нас у захоплення. Правда тої музики така сильна, що ми в ній вислухуємо наші власні почування.

IV. Симфонія Малера, що правда, вже виконувана двічі у Львові, одначе все ще таксамо займає нас з огляду на знамениту інструментаційну техніку, як і цікавий зміст. Орхестра Малера повна блеску та сили, вона часто напружує нерви, але ніколи не перевантажена. Ми бачимо, як його орхестра при своїй величі барв та сміливій характеристиці висловлює тільки найконечніше. Все є ясне та у своку роді скромне. Останню частину творить сольова симфонічна пісня, текст з циклю „Чарівний ріг хлопця". Автор бере з тексту барву й настрій до орхестри, а завданням її є не тільки ілюструвати слово, але й перейняти та поглибити зміст. Партію відспівала Й. І. Цвінська. Голос її гарний, мягкий, але не дала ніякої інтерпретації; була відспівана тільки мельодія — а це за мало.

На закінчення програми почули ми марш з опери „Любов до грьох помаранч". Як і наголовок цієї опери — це претенсіональна гра слів: марш заблестів і навіть викликав такі оплески, що треба було його повторити, але нічого по собі не лишив. Правда, тільки що своєю характеристичною ритмікою та радісним темпераментом викликує усміх на обличах слухачів.

І. Поймова.

✝ ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

ВАСИЛЬ ПЕТРУСИК,

колишній член УГА, помер в дні 23. січня ц. р. у лічниці в Тернополі. Величавий похорон відбувся 24. січня ц. р. під проводом трох священиків і тисячної маси народу. Співав хор з Куровець та орхестра з Озірної. Покійний був сином селянина зі села Воробіївки. Внаслідок світової війни перервав науку в гімназії. Підчас визвольних змагань опинився в рядах УГА, з якою пережив усі світлі і трагічні моменти визвольної боротьби. Опинившись у Йозефові в ЧСР скінчив учительський семинар і звідтіля виїхав до Америки, де кілька років учителював. В 1930. р. вернувся до рідного села, де з молодечою енергією став працювати на культурно-освітнім полі. Своєю невтомною працею зєднав собі любов і пошану місцевого доокруличного громадянства. В завіщанні записав читальні „Просвіти“ і кружкам „Рідна Школа“ та „Сільський Господар“ по одному моргові поля. Хай рідна земля буде Тобі пером, яку Ти так дуже любив.

В. Й. П!

Дописи.

КРЕМЯНЕЦЬ.

Вистава „Серед бурі“. Дня 19. січня в Кремянці аматорський гурток під кермою артиста Гр. Бережовського виставив історичну драму Б. Грінченка „Серед бурі“.

Ялинка в українській гімназії. Старанням проф. С. Ордівської улаштовано 27. січня в гімназії ялинку і танкову забаву для молоді. Діти весело бавилися. Чистого прибутку з вечірка було около 400 зол., що дасть змогу кільком бідним учням продовжувати науку в гімназії. Матеріяльне положення цеї гімназії в цьому році досить тяжке. Позбавлення гімназії прав причинилося до зменшення кількости учнів і поширення нашими „приятелями“ несумлінних чуток про ліквідацію гімназії. Треба було ужити героїчних зусиль, щоб удержати при житті гімназію, розвіяти неправдиві чутки та створити такі умовини, щоб гімназія могла надалі істнувати. Можна припускати, що криза вже минула і гімназія переборе матеріяльні труднощі. Тим більше, що Волинський Єпархіяльний Зїзд, що відбувся 27. і 30. січня ц. р., асигнував на допомогу гімназії 1.500 зол.

СПОРТ.

НАУКА ПЛИВАННЯ У КРИТІЙ ПЛИВАЛЬНІ.

Наука пливання у критій пливальні буде відбуватися що понеділка в год. 19·45, почавши від 11. II. ц. р. Білети в ціні 50 сот. можна набути в домівці УСС., Руська 3. I. п. У вечірніх годинах, в кооперативі „Пласт“, Сикстуська 29 і при касі пливальні, Яблоновських 5, на 10 хвилин перед початком тренінгу.

I. ЗИМОВІ ЗАПОРІЖСЬКІ ІГРИЩА У СЛАВСЬКУ.

В днях 10.—17. п. м. відбудуться у Славську перші Зимові Запорізькі Ігрища. В програмі ігрищ плоский біг 18 км. мужчин, 8 км. жінок і юніорів, скоки, зїздовий біг, гінц 4×10 км. мужчин і 4×5 км. жінок та юніорів слядом і 30 км. Рівночасно будуть точкувати відповідні конкуренції до зложеного бігу (18 км. і скоки) та альпейської комбінації (зїздовий біг і слялом). Разом з індивідуальним точкуванням введено на Запорізькі Ігрища дружинове точкування. Поодинокі товариства прикладають велику вагу до того дружинового точкування і вислали до Славська всіх своїх найкращих лещатарів. Усіх зголошених змагунів є вже ок. 70. Це доказує, що Запорізькі Ігрища себто наша українська Олімпіяда, на шли належне зрозуміння серед наших спортовців і стануть найбільшою спортовою імпрезою останніх літ. Можна також надіятися що багато наших прихильників спорту використає догідні поїздки, щоб бути присутніми в часі таких важних, бо перших Зимових Запорізьких Ігрищ.

СТОЛОВИЙ ТЕНІС (ПІНГ-ПОНГ).

29. I. Каменярі I. — Бігун 3 : 3.
31. I. Каменярі I. — О. М. П. 4 : 2.
2. II. Каменярі I. — Леонія 5 : 1.
3. II. Каменярі I. — К. М. П. 4 : 2.
5. II. Каменярі (комб.) — О. М. П. 2 : 4.
6. II. Каменярі (комб.) — Д. К. С. 2 : 4.
2. II. Каменярі II. — Леонія II. 3 : 3,

Змагання доросту.

28. I. Каменярі — К. М. П. 5 : 1.
29. I. Каменярі — Бігун 4 : 2.
31. I. Каменярі — О. М. П. 3 : 3.
3. II. Каменярі — К. М. П. 4 : 2.
4. II. Каменярі — О. М. П. 3 : 3.

Зі зіставлення повищих змагань бачимо, що Каменярі I. виграли три змагання і одні ремісували. Змагання комбінованої дружини були програні, друга ремісувала. Дорост виграв три змагання і ремісував два.

Нові книжки й журнали.

КНИЖКИ.

КАЛЕНДАР „ПРАЦІ“ НА 1935 Р. Видавництво оо. Василіян у Прудентополіс. Бразилія. Стор. 114. ф. 8°.

ЖУРНАЛИ:

СВІТ МОЛОДІ місячник для українських дівчат. Коломия, лютий 1935. Р. I. Ч. 2.

УКРАЇНСЬКИЙ МІСІОНАР У БРАЗИЛІЇ. Прудентополіс січень 1935. Р. VII. Ч. 1.

SLOVANSKY PŘEHLED, sbornik pro poznavani politickeho zivota slovanskych statu a narodu. Praha, 1935 leden 1935. Čis. 1 R. XXVII.

СВІТЛО Й ТІНЬ Зміст ч. 2. (за лютий 1935): Чому УФОТО? — В пошуканні за красою. — Що треба знати перед зимою. — Як зробити собі мисник. — Конкурс „Зима“. — Красвачний куток. — І це і те. — Що читати. — Від Редакції. — Наші ілюстрації. — З нашого досвіду. — Від Адміністрації. — Критичний куток.

РІДНА МОВА, науково популярний місячник Рік III., ч. 2 (26). Зміст: І. Огієнко: Історія вивчення складні. — М. Гнатишак: Артизм творів Степана Руданського. — С. Черкасенко: Наша творчість, поема: І. Наша творчість. — І. Панькевич: Нові студії говірок української мови. — В. Калинович: Шкільна термінологія. „Мовний порадник“ для Редакторів, Видавців і Робітників пера, лист 5: „в Україні“, а не „на Україні“. — І. Велигорський: Говірка с. Серафинець, городенського повіту. — Ф. Коковський: Доповнення до Желехівського словника. — І. Ющишин: Недоля українського правопису в Галичині. — Я. Мариів: Вступ до науки української літературної мови в „Гуртку плекання рідної мови“. Чистота і правильність української мови: відповідь на запитання наших Читачів. — Новини з української мови. — Мова наших видань. — Златоустий української мови. — Дописи прихильників рідної мови. — Українська мова в Канаді й Америці. — Розділ для самоуків і дітей „Рідне Слово“. — Початкова Граматика української літературної мови.

КАМЕНЯРІ. місячник. Ч. 2. За лютий 1935.

ORIENS. dwumiesięcznik poświęcony sprawom religijnym Wschodu. Kraków, 1935. Rocznik 3, zeszyt 1. za styczeń — luty.

МАПИ:

М. Кулицький: КАРТА ГРЕКО-КАТОЛИЦЬКОЇ ЛЬВІВСЬКОЇ АРХІЄПАРХІЇ. Мірило 1 : 300.000. Накладом Греко-Кат. Митрополичої Консисторії. Львів, 1935.

Автор на основі матеріялів та інформацій згадив дуже добру карту Львівської Архієпархії, якої недостачу відчували найбільше робітники пера, наші діячі й установи. Вона необхідна в першу чергу усім греко-католицьким парохіяльним урядам.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає.

Театри.

Великий Міський Театр.

Субота, 9. II. год. 7·30 веч. „Крик“.
Неділя, 10. II. год. 3·30 поп. „Міщанин шляхтичем“.
Неділя, 10. II. год. 7·30 веч. „Крик“.

Театр Різнородностей.

Субота, 9. II. год. 7·30 веч. „Мій коханий дурнику“.
Неділя, 10. II. год. 3·30 поп. „Нічні діти“.
Неділя, 10. II. год. 7·30 веч. „Мій коханий дурнику“.

Кіна.

АДРІЯ: „Людина-малпа“ та додатки.
АПОЛЬО: „Дочка генерала Панкратова“.
АТЛЯНТИК: „II ночі“.
ВАНДА: „Кінг-Конг“.
ҐРАЖИНА: „Танцююча Венус“ та „Брат дявола“.
КАСІНО: „Молодий ліс“ (на осн. В. Герца).
КОЛІСЕЙ: „У блеску місяця“ та ревія.
КОПЕРНИК: „Петрусь“ із Фр. Ґаль і „Флип і Флап у країні забави“.
МАРУСЕНЬКА: „Петрусь“ із Фр. Ґаль і „Флип і Флап у країні забави“.
МІРАЖ: „Я маю темперамент“, Блески та тіни театру“.
МУЗА: „Віва Віля!“
ПАЛЯС: „Чорна перла“ (Евг. Бодо).
ПАН: „Маскарада“.
ПАСАЖ: „Демон золота“, „Їздець-примара“.
РАЙ: „Радісна година“, Мікі-Мавс.
СВІТ: „Катерина Велика“, „Кохання на приказ“.
СОНЦЕ: „Мата Гарі“ і ревія.
СТИЛЬОВЕ: „Циганські мельодії“ і ревія „Веселий мурин“.
УТІХА: „Погоня за тінею“ і ревія.
ХИМЕРА: „42-га вулиця“.

Закордонне радіо.

Субота, 9. лютого 1935.

Відень (506,8) 12·00, 13·10 Концерт, 17.45 Цитристи, 22·00 Нар. мельодії, **Кошиці** (259,1) 17·30 Словацькі пісні, 18·30 Для Закарпаття, **Прага** (470,2) 10·15 19·15 Сальон. музика, 19·55 концерт, 20·00 „Норма“ оп. Белліні, **Париж** (1648) 13·00 Симф. поранок, 18·00 Концерт із театру Опера Комік, 21·00 Розривковий вечір, **Атльона** (531) 20·00, 20·45 Спів. **Білгород** (437,3) 13·15 Пісні, **Берлін** (356,7) 16·00 Вес. пополудне, 19·00 Концерт творів Геца, **Кенігсвустергавзен** (1571) 20·10 Вес. вечір, **Кельн** (455,9) 19·00 Моцартові твори, **Мінхен** (405,4) 19·10 „Тітка Тереса“ оп. Шаміса, **Будапешт** (550,5) 13·30 Легка музика, 19·20 Спів. **Мілано** (368,6) 17·05 Трансм. з Білої Салі у Фльоренції: квартет, **Рим** (420,8) 20·45 Опера.

Неділя, 10 лютого 1935.

Відень (506,8) 11·45 Симф. концерт, 16·05 Квартет е-дур Шумана, 19·30 Форт., ресітал, 20·05 „Ева не має батька“ ком. Ліхтенбергера, **Прага** (269,5) 20·00 Симф. концерт. **Париж** (1648) 14·00 Концерт, 16·00 Розривкова авд., 21·00 „Ля Тур де Фе“ оп. Лязарія, **Білгород** (437,3) 20·00 Оперетка, **Берлін** (356,7) 11·30 Тріо е-дур Моцарта, 17·30 Шопенівський концерт, **Кенігсвустергавзен** (1571) 11·30 Камер. муз., 19·40 „У блеску Юпітерів“ фільм. пробоєвики, **Ляйпціг** (382,2) 15·00 Популярний концерт, 20·05 Оп. музика. **Мінхен** (405,4) 11·30 Форт. тріо, 17·50 Спів, **Будапешт** (550,5) 13·30 Скрипка, 14·00 Концерт, 17·00 Спів, **Мілано** (368,6) 17·00 Танк. музика, **Рим** (420,8) 20·45 Вечір оперет.

Львівське радіо.

Субота, 9. лютого 1935.

6·45 Раннішня авд., 7·50, 22·00 Реклям. концерт, 11·57 Сигнал часу, 12·03 Метеорольогічні вістки, 12·05 Огляд преси, 12·10, 13·05 Вок. муз. концерт, 13·05 Пол. денник, 15·30 Експорт, 15·25 Біржа, 15·45 Найновіші гр. пл., 16·30 Для дітей: Море, 17·30 Гутірка, 18·00 Львів, як осередок фіз. виховання, 18·15 Шість творів Падаревського, 18·45 Із досвідів над залізненням і гормонами, 19·00 Пісні Крицки для дітей (спів., форт.), 19·15 Гостинь, місто у стіп св. Гори, 19·25 Апель поганих, 19·30 Дрібні твори Ґріґа з гр. пл., 19·50, 19·56 Спорт. вістки. 20·00 Го карнавал — орхестра, 20·45 Веч. денник, 20·55 Як працюємо, 21·00 Польська музика в вик. симф. орх., 21·45 Ігн. Красицький (200-ті роковини уродин), 22·15 Концерт, 23·05 Льожа Глумливців, 23·35 Здоровлю тебе гр. пл., 24·00 Трансм. з Льондону: Танк. музика.

Неділя, 10. лютого 1935.

9·00 Ран. авд., 10·00 Гр. пл., 11·57 Сигн. часу, 12·03 Метеорольог. вістки, 12·05 Сільва рерум. театр. огляд 12·15 Трансм. із Гдині: Академія з нагоди 15 роковин відзискання моря, 12·35 Муз. поранок присв. Карловичеві (муз., сп.), 14·00 Сал. муз., спів із гр. пл., 15·00 Дискусія на гром. зборах, 15·35 Легка муз. в вик. циг. орх. Розе з гр. пл., 15·45 Чвертьгодина жінки-хліборобки, 16·00 Рибальські образки, 16·20 Концерт хору, 16·45 Наші пригоди на Ведмежому Острові, 17·00 Муз. до танку, 17·50 Про кн. Бистрона „Історія звичаїв“, 18·00 Театр Уяви „Зілля та каміння“, 18·45 Життя молоді, 19·00 Легка музика. 19·30 Репортаж із нар. забави на морському двірці в Гдині, 19·50 Гутірка, 20·00 Море в польській симф. музиці (муз., спів), 20·45 Веч. денник. 20·55 Як працюємо, 21·00 Цапфенштрайх воєнної маринарки з Гдині, 20·04 На веселій дьв. хвилі, 21·30 Спорт. вістки, 21·45 Почт.-техн. скринька, 22·00 Рекл. концерт, 22·15, 23·05 Танк. музика.

БІРЖА.

ГРОШІ.

Долар у Львові у приватних оборотах 5·31·50 зол.

У Варшаві були такі курси: Льондон 25·99, Париж 34·93·50, Берлін 212·80, Цюріх 171·47, Голяндія 358·00, Прага 22·13, Італія 45·07, Нюйорк кабель 5·32·50, Нюйорк чеки 5·32 1/4.

Золото: Доляри 8·92—8·91, Франки фр. 34·60—34·50 Дукати 21·50—21·00, Корони 36·50—36·40, Рублі 46·50—46·40.

Срібло: Корони австр.: 0·38 — 0,37, Фльорени: 0·96 — 0·95, Рублі: 1·56 — 1·52.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ“.

„Маслосоюз“ повідомляє, що в дні 8. лютого ц. р. кооператива платив за:

		льоко Львів.
1 кг. масла франко магазин	2·10	зол.
1 л. молока	0·15	„
1 л. сметани	0·60	„
1 к. яєць	4·50—4·60	„

Пастеризоване молоко з доставою до дому у Львові 1 літра 25 сот.

Тенденція на масло, молоко і сметану вдержана, на яйця знижкова.

Маслосоюз повідомляє, що від 5. лютого п. р. платить своїм доставцям за 1 кг. живої ваги птиці, льоко подвіря птахомясарні „М. С.“ у Львові, (вул. Декерта ч. 4):

Молоді кури	I. кл.	за 1 кг.	0·95 зол.
Старі „	„	„	0·75 „
Годовані качки	„	„	1·10 „
Годовані гуси	„	„	0·90 „
Індики	„	„	0·90 „
Індички	„	„	1·10 „
Пантарки	„	„	1·20 „

Птицю приймає в скількости визначеного приділу для кожного доставця.

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло“. З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів, Ринок 10.